

onze
natuur.
onze
zaak.

GREENPEACE

NATUUR KAN NIET MEER WACHTEN:

**GREENPEACE EIST
STIKSTOFAANPAK
VIA DE RECHTER**

GREENPEACE

De kwaliteit van onze natuurgebieden gaat steeds verder achteruit. Veel kenmerkende soorten komen niet of bijna niet meer voor, waardoor het er steeds stiller en eentoniger wordt. De meest kwetsbare natuur nadert zelfs een kantelpunt, waarna zij onomkeerbaar en onherstelbaar beschadigd raakt. De overheid is niet alleen verantwoordelijk voor de huidige natuurcrisis, maar is daar ook veroorzaker van.

Al jaren laat de overheid na om de natuur tegen de schadelijke gevolgen van stikstof te beschermen. Ook de plannen die nu op tafel liggen zijn volstrekt onvoldoende om de meest kwetsbare natuur veilig te stellen.

Greenpeace Nederland vindt dat de situatie inmiddels dermate ernstig is dat ze geen andere keuze ziet dan de zaak aan de rechter voor te leggen. Daarom is de eis dat de meest kwetsbare natuur prioriteit krijgt van de overheid en dat de stikstofneerslag snel en drastisch vermindert.

Natuurcrisis

Nederlandse natuur staat op omvallen. Dit is een direct gevolg van het teveel aan stikstof dat al decennialang in de natuur terechtkomt vanuit bronnen als de intensieve landbouw, industrie en verkeer. De overheid schuift al jaren het terugdringen van stikstof voor zich uit.

De belangrijkste negatieve effecten van te veel stikstofneerslag zijn vermesting en verzuring. Daardoor worden populaties van kenmerkende planten in een natuurgebied steeds kleiner en bovendien steeds kwetsbaarder, bijvoorbeeld voor insectenplagen of droogte. Ook de populaties van de daarvan afhankelijke insecten, vogels en andere dieren nemen daardoor af. De veel te hoge stikstofneerslag tast de structuur en functie van beschermde natuur aan en zal in het ergste geval leiden tot fundamentele en onomkeerbare verandering van de beschermde natuur in Nederland.

“DE AANPAK VAN DE STIKSTOFUITSTOOT IN NEDERLAND KOMT MAAR NIET VAN DE GROND EN DE OVERHEID OVERTREEDT DAARMEE WILLENS EN WETENS DE WET. DAAROM STAPPEN WE NU NAAR DE RECHTER.”

Andy Palmen, directeur Greenpeace Nederland

Deze achteruitgang van beschermde Nederlandse natuur is in strijd met het Europese verslechteringsverbod waar de overheid zich verplicht aan moet houden.

Urgente lijst

Ecologisch onderzoek in opdracht van Greenpeace Nederland identificeerde een lijst van kritieke habitattypen waarvoor een *point of no return* nadert, indien de stikstofneerslag niet op korte termijn aanzienlijk wordt gereduceerd. Voorbeelden van habitattypen die ernstig onder druk staan zijn veengebieden zoals de Alde Feanen in Friesland. Oude eikenbossen en heischrale graslanden op de Veluwe dreigen zelfs helemaal te verdwijnen.

Deze lijst met de meest kwetsbare natuur is in vervolgonderzoek uitgebreid naar een zogenoemde ‘Urgente Lijst’. Deze lijst bestaat inmiddels uit achttien habitattypen en drie leefgebieden die al in 2025 onherstelbaar beschadigd kunnen raken of zelfs verdwijnen als de stikstofneerslag daar niet snel en drastisch wordt teruggebracht (tot onder de kritische depositiewaarde: de KDW)¹. Voor twintig andere habitattypen en vier leefgebieden is dat het geval in 2030. Dit maakt snelle en drastische reductie van de stikstofneerslag noodzakelijk.

Overheid grijpt niet in

Volgens de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn heeft de Nederlandse Staat de wettelijke verplichting om te voorkomen dat de natuur verslechtert. Echter is er vier jaar nadat de Raad van State een streep heeft gezet door het toenmalig stikstofbeleid, het Programma Aanpak Stikstof (PAS), nauwelijks vooruitgang geboekt met het

¹ Overschrijden van de KDW met te veel stikstof betekent dat er vroeger of later schade zal optreden aan het habitatype.

terugdringen van stikstof. De minister voor Natuur en Stikstof erkende recentelijk dat er de afgelopen vier jaar gemiddeld slechts 5-7 mol per hectare per jaar is gereduceerd. Ter vergelijking: de neerslag op stikstofgevoelige natuur is gemiddeld 370 mol per hectare per jaar te hoog. De huidige reductie is ver ondermaats en ontoereikend om de natuur te behouden.

Uit modelberekeningen in opdracht van Greenpeace blijkt bovendien dat ook de voorgenomen stikstofaankpak² aantoonbaar onvoldoende is om de meest kwetsbare natuur op tijd te redden, dat wil zeggen voor de ecologische deadline van 2025. Ook is de stikstofaankpak van het kabinet nog steeds te vrijblijvend, omdat veel plannen nog niet concreet zijn uitgewerkt en er geen dwingende maatregelen worden genomen.

De overheid is meermaals geweest, ook via de door Greenpeace verstuurde sommatiebrief van februari 2023, op de noodzaak tot snelle stikstofreductie voor behoud van de meest kwetsbare natuur. Ook de recent opgeleverde natuuranalyses door provincies bevestigen dat er

“HET IS EEN UITZONDERLIJKE STAP OM DE STAAT VOOR DE RECHTER TE DAGEN. MAAR ZOALS WE OOK HEBBEN GEZIEN IN DE URGENDA-ZAAK, IS DE GANG NAAR DE RECHTER DE ENIGE REMEDIE WANNEER DE POLITIEK HET LAAT LIGGEN.”

**Bondine Kloostera, advocaat
Prakken d’Oliveira**

geen tijd te verliezen is. Toch heeft de overheid deze waarschuwingen niet vertaald in beleid. Sterker nog, de overheid blijft stikstofmaatregelen voor zich uitschuiven, zelfs nu de ecologische deadline van 2025 snel nadert. Een plan van aanpak dat met zekerheid tot voldoende en tijdige stikstofreductie leidt, ontbreekt nog steeds.

Aanklacht en eis

De conclusie is dat de overheid ernstig nalatig is om de natuur tegen de schadelijke gevolgen van stikstof te beschermen. Al jaren treedt de overheid onvoldoende op tegen de doorgaande verslechtering van beschermde natuur. De tot nu toe gerealiseerde stikstofreductie over de afgelopen jaren is nihil en nog steeds ontbreekt een plan van aanpak dat met zekerheid tot voldoende en tijdige stikstofreductie leidt. Het voorgestelde pakket aan maatregelen is ontoereikend voor het op tijd redden van de meest kwetsbare natuur. Daarnaast beslaan de wettelijke doelen te weinig oppervlakte en geven ze geen prioriteit aan de meest gevoelige en overbelaste natuur.

Hiermee handelt de overheid al jarenlang in strijd met de Europese Habitatrichtlijn. Aan deze onrechtmatigheid en aan verdere verslechtering van natuur door stikstofneerslag moet zo snel mogelijk een einde komen. Greenpeace eist dat in de meest urgente natuur de stikstofneerslag snel en drastisch naar beneden wordt gebracht, in ieder geval voor de ecologische deadlines van 2025 en 2030. De overheid dient hier een programma voor vast te stellen, gebaseerd op bewezen effectieve maatregelen.

2 Spoedwet aanpak stikstof, Structurele aanpak stikstof, het stapsgewijs afschaffen van de derogatie en de Piekbelastersaanpak.

GREENPEACE

Greenpeace is een onafhankelijke, internationaal opererende milieuorganisatie die zich inzet voor een groene, vreedzame planeet. We zijn mensen met een missie. Met en namens miljoenen wereldverbeteraars gaan we de confrontatie aan met grote bedrijven en overheden. Samen hebben we de kracht, kennis en het lef om grote milieuproblemen bij de wortels aan te pakken. Samen maken we het verschil.

Foto cover: © Greenpeace / Jaap Scheeren

© juli 2023 - Stichting Greenpeace Nederland

Postbus 3946

1001 AS Amsterdam

0800 422 33 44

info@greenpeace.nl

www.greenpeace.nl

KvK nummer: 41198809

